

Geoparky – potenciál pro cestovní ruch, ochranu přírody a krajiny

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

Územní ochrana přírody a krajiny

- právně závazná územní OPK (NP, CHKO, PR, PP, Natura 2000 – EVL, ptačí území atd.)
- dobrovolná územní OPK s akcentem na udržitelné využívání zdrojů (Biosférické rezervace UNESCO, regionální přírodní parky, geoparky)
- území spíše vědecko-ochranného charakteru (např. Raamsarské lokality)
- území s důrazem na prestiž a ochranu (např. lokality světového dědictví UNESCO)

Geopark

- **definice:** Území, na němž se nachází geologické jevy zvláštního významu, vzácnosti a krásy, reprezentují krajinu a její geologickou historii, společně s fenomény kulturními, ekologickými, historickými mohou být využívány pro rozvoj cestovního ruchu a udržitelný regionální rozvoj území.
- **typy území:** Skalní města, krasová území, archeologická a paleontologická naleziště, vulkanické a termální jevy, staré doly....

Přínosy geoparku

- zvýšení zájmu místních obyvatel i návštěvníků o hodnoty neživé přírody, zvýšit kvalitu života obyvatel venkovských oblastí
- spojení ochrany krajinné rozmanitosti, zachování jedinečnosti území s vhodnou prezentací a interpretací (nejen) neživé přírody
- udržitelné využívání geologického dědictví pro regionální rozvoj, role místní komunity
- udržitelný turismus, certifikace geoprůvodců (georangerů) a vyznačování geosteze
- propojení geologie s ekologickými a kulturními hodnotami území, podpora místní identity

Základní kritéria geoparku

- geologická (+ přírodně krajinná a kulturně historická) hodnota území
- velikost a kompaktnost území
- prokazatelná spolupráce klíčových aktérů
- infrastruktura, stav geosteze, management cestovního ruchu
- komunikace, interpretace, propagace a osvěta
- manažerská struktura geoparku
- schéma financování provozu geoparku
- kvalita nominační dokumentace

Globální geoparky UNESCO

- Evropské geoparky od roku 2000
- podepsání Charty globálních geoparků 2004
- iniciátoři: Síť evropských geoparků + čínské geoparky – oficiální podpora UNESCO
- odlišnost přístupu od „přírodního a kulturního dědictví“, důraz na rozvoj, na turismus
- zatím pouze evropská kontinentální síť
- pomoc MŽP s přípravou geoparku Rio Coco (severní Nikaragua)

Globální síť geoparků UNESCO

57 Geoparků v 18 státech světa (červen 2009)

Austrálie (1)

Kanawinka Geopark

Brazílie (1)

Araripe Geopark

Čína (20)

Mount Lushan Geopark
Geopark Wudalianchi
Songshan Geopark
Yuntaishan Geopark
Danxiashan Geopark
Shilin Geopark
Zhangjiajie Geopark
Huangshan Geopark
Xingwen National Geopark
Hexigten National Geopark
Yandangshan National G.
Taining National Geopark
Fangshan Geopark
Leiqiong Geopark
Funiushan Geopark
Wangwushan-Daimeishan G.
Jingpohu Geopark
Taishan Geopark
Longhushan Geopark
Zigong Geopark

Česká republika (1)

Geopark Český ráj

Chorvatsko (1)

Papuk Geopark

Francie (2)

Reserve Géologique de Haute Provence
Park Naturel Régional du Luberon

Irán (1)

Qeshm Island

Irsko (1)

Copper Coast Geopark

Itálie (5)

Madonie Natural Park
Parco del Beigua
Parco Geominerario Sardegna
Adamello Brenta Geopark
Roca di Cerere

Malajsie (1)

Langkawi Geopark

Německo (6)

Vulkaneifel European Geopark
Nature park Terra Vita European Geopark
Geopark Swabian Albs
Geopark Harz Braunschweiger Land Ostfalen
Mecklenburg Ice age Park
European Geopark Bergstrasse–Odenwald

Norsko (1)

Gea-Norvegica

Portugalsko (2)

Naturtejo Geopark
Arouca Geopark

Rakousko (1)

Nature Park Eisenwurzen

Rumunsko (1)

Hateg Country Dinosaur Geopark

Řecko (2)

Petrified Forest of Lesvos
Psiloritis Natural Park

Spojené království (6)

Marble Arch Caves & Cuilcagh
Mountain Park
North Pennines AONB Geopark
North West Highlands – Skotsko
Fforest Fawr Geopark - Wales
Lochaber – Skotsko
English Riviera Geopark – Anglie
Geo Mon Anglesey Geopark – Anglie

Španělsko (4)

Maestrazgo Cultural Park
Subeticas Geopark
Sobrarbe Geopark
Cabo de Gata

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

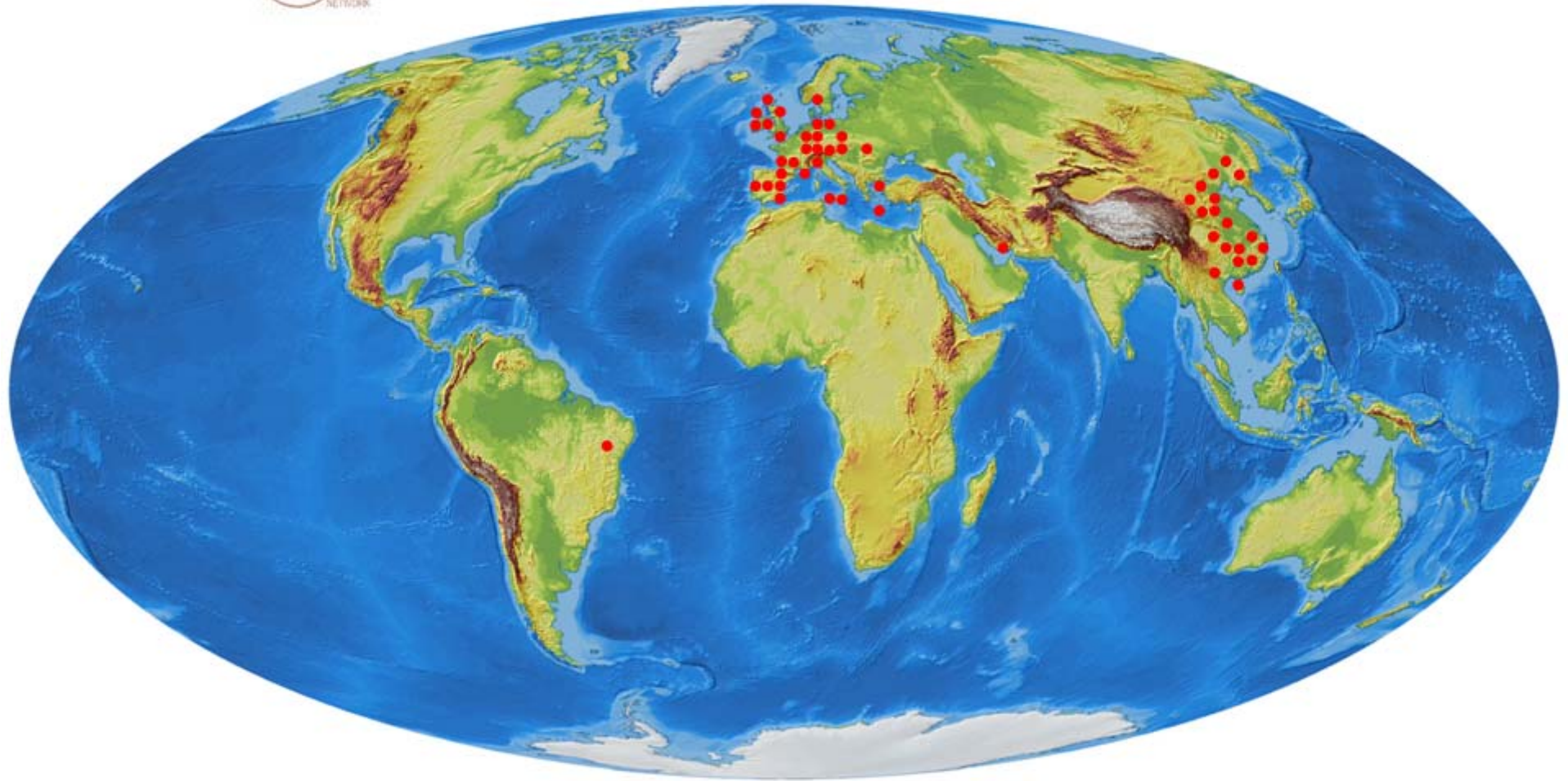
www.mzp.cz

THE GLOBAL GEOPARKS NETWORK 2006

1. Mezinárodní konference globální sítě geoparků UNESCO

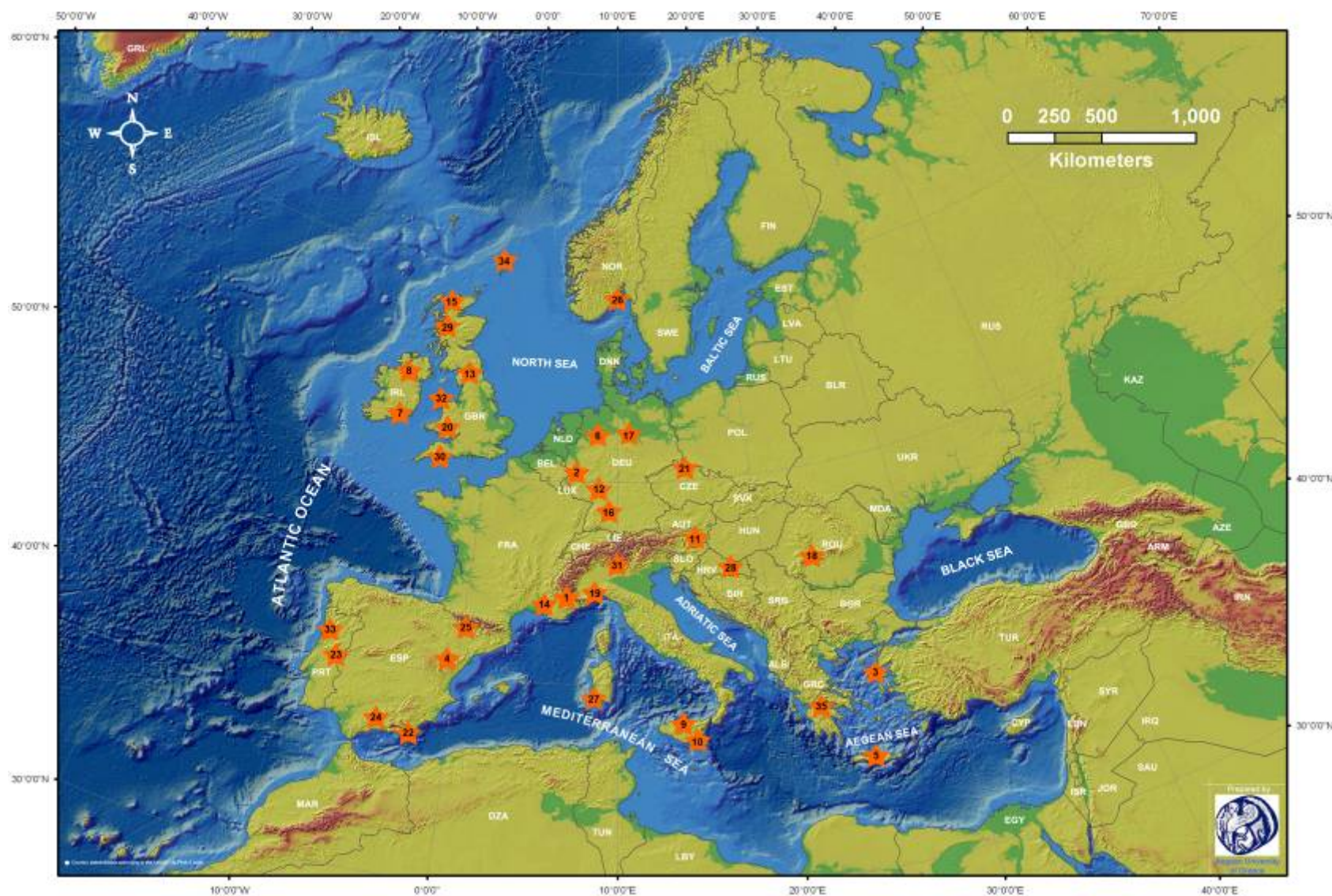
Sít' evropských geoparků UNESCO

- 37 členů (2000 jen 4!)
- mezinárodní propagace
- fórum výměny informací
- společné projekty
- ochranná známka
- Koordinační jednotka (přes 70 členů, poradci, UNESCO, IUCN)
- systém hodnocení (čtyřletá perioda)

Síť evropských geoparků UNESCO

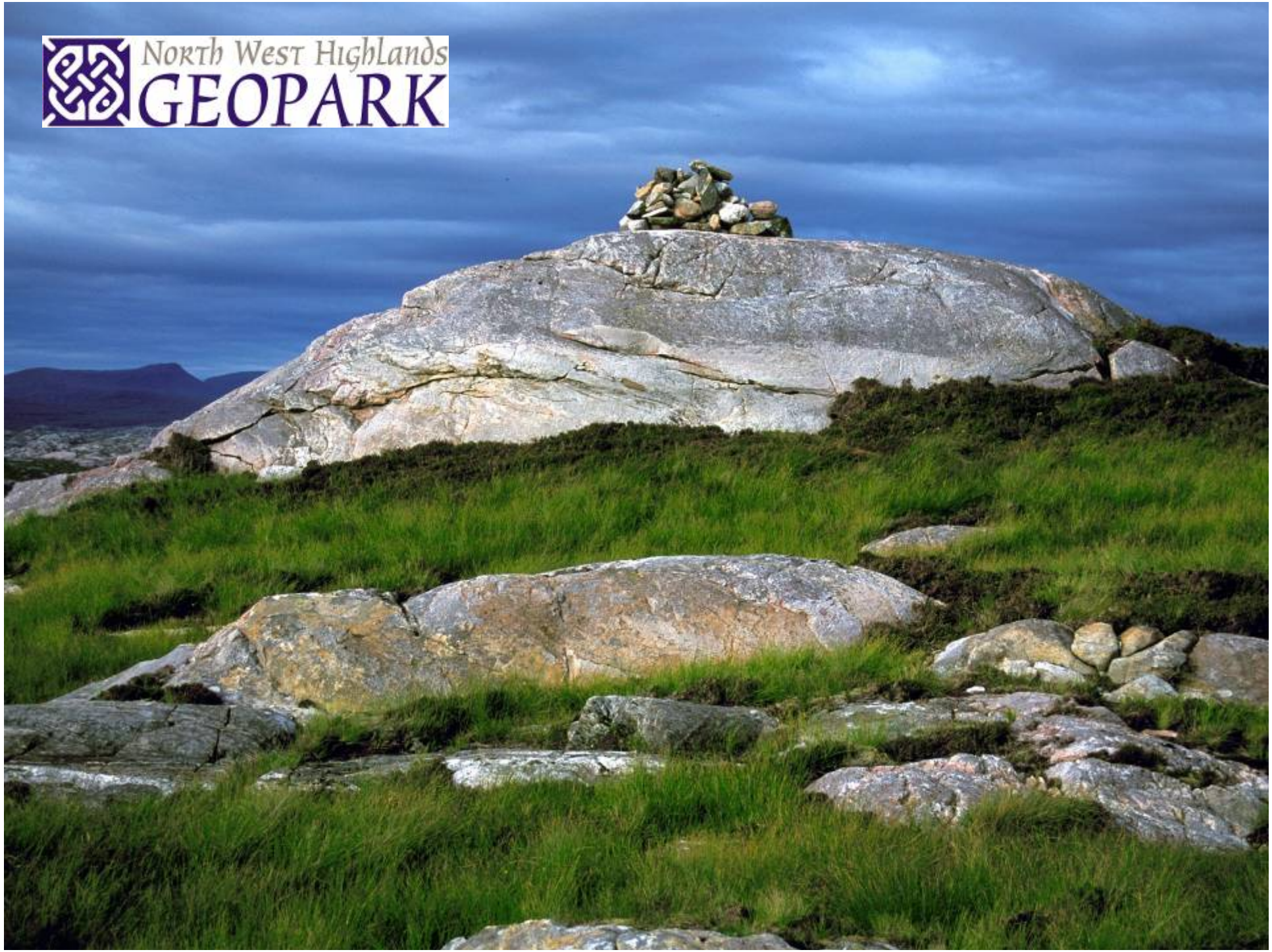

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

 North West Highlands
GEOPARK

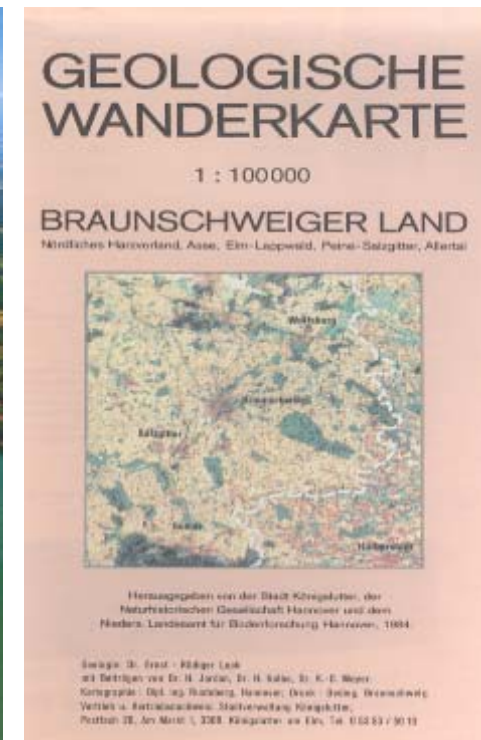
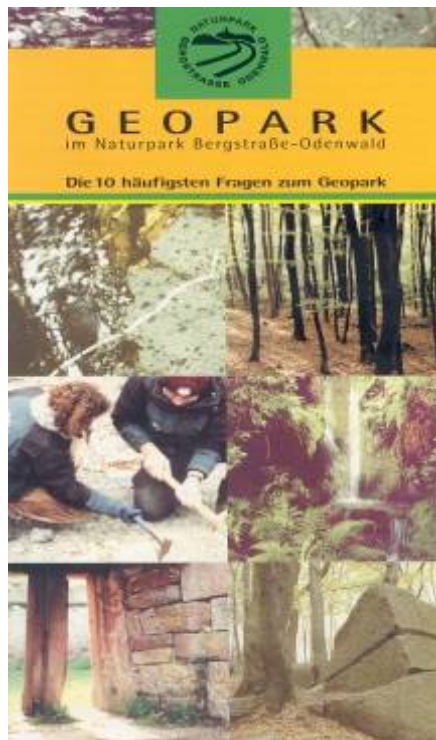
Národní geoparky

- udržitelný rozvoj, dobrovolný nástroj k udržitelnému rozvoji území, přístup „zespoda“
- geologicky významné a zajímavé území
- ochrana dědictví krajiny - vazby mezi geologickou, biologickou a kulturní diverzitou
- osvěta, vzdělávání, výzkum
- udržitelný ekonomický rozvoj - geoturismus
- fungující organizační i finanční management
- snadnější vstup do sítě geoparků UNESCO
- Rada národních geoparků, směrnice Ministerstva životního prostředí
- 2 rozpracované kandidatury, řada zájemců

Síť národních geoparků

např. Čína, Německo, Švýcarsko, Japonsko, Itálie,
Portugalsko, UK, Česká republika

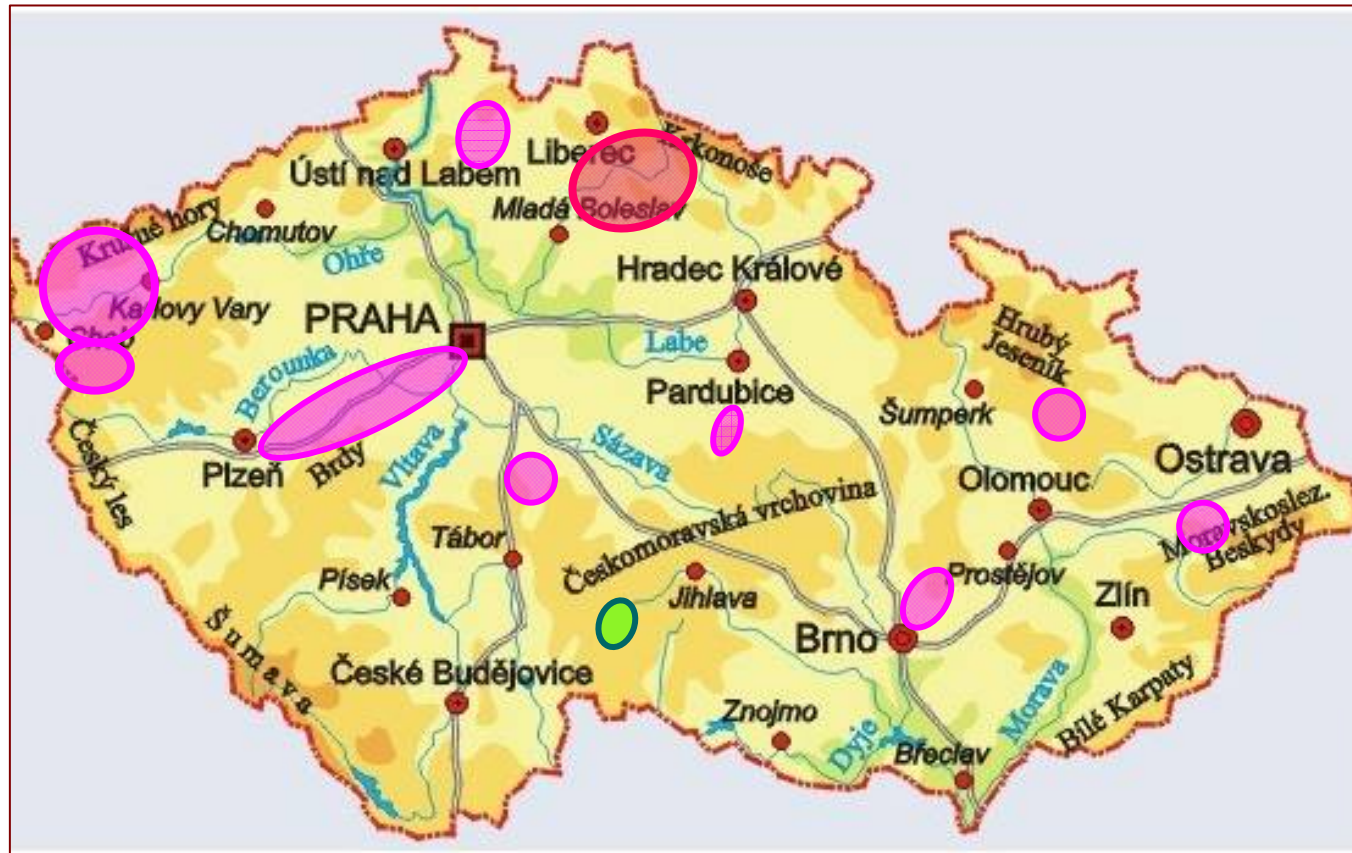
Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

www.mzp.cz

Národní geoparky ČR

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

www.mzp.cz

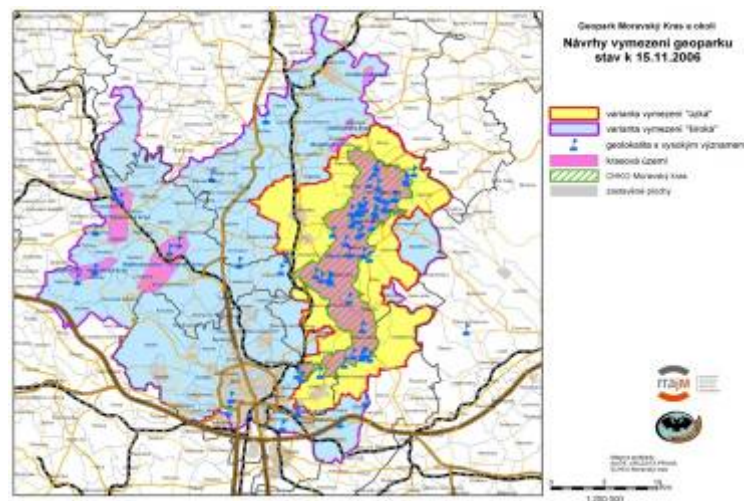

Kandidáti na národní geoparky ČR

Kandidát na Česko-
bavorský geopark

Kandidát na geopark
Moravský kras

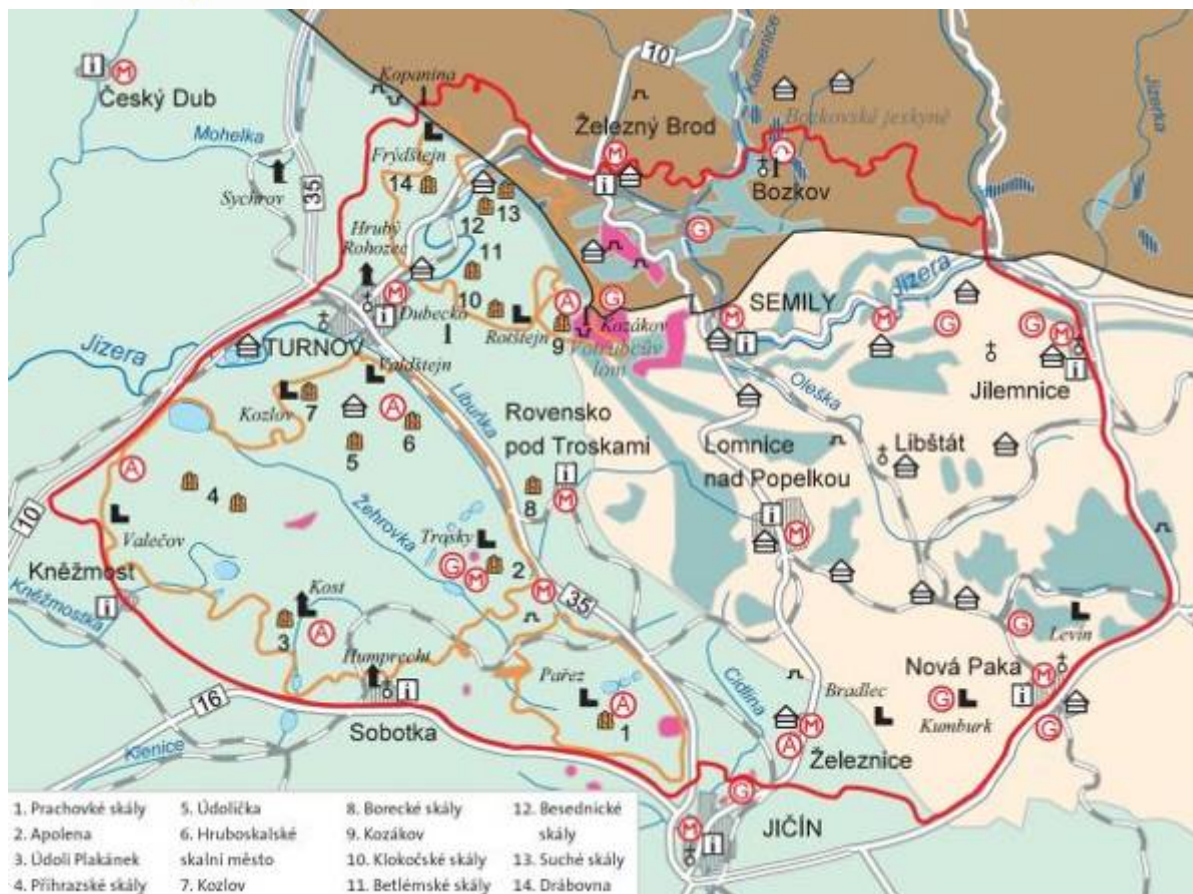
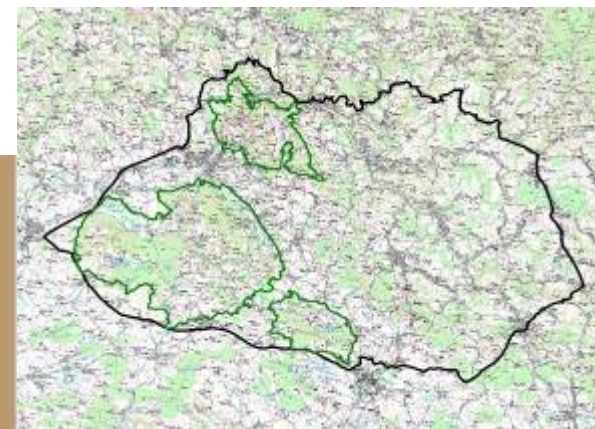
Geopark Český ráj

- 1. Evropský geopark UNESCO v ČR, pilotní projekt MŽP
- od r. 2005 členem Sítě evropských geoparků UNESCO
- rozloha přibližně 700 km²
- řídicí subjekt ve formě o.p.s.
- mezinárodní spolupráce (např. Čína, Nikaragua, Venezuela)
- podpora: MŽP, SCHKO Český ráj, Sdružení Českého ráje, obce, NGOs, RRA, podnikatelé

Geopark Český ráj

- přeměněné horniny prvohor
- sedimenty prvohor
- vápence a dolomity
- vulkanity prvohor
- sedimenty křídy (druhoohory)
- třetihorní vulkanity
- Lužický zlom
- 1 skální město
- M muzeum
- G geologická lokalita
- A archeologická lokalita
- hranice geoparku
- hranice CHKO Český ráj

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

www.mzp.cz

Česko-bavorský geopark

- geopark na území 4 krajů (2 na české a 2 na německé straně)
- rozloha asi 7000km² (přibližně 1/2 v ČR)
- zájem o členství v Síti UNESCO
- aktéři: Karlovarský a Plzeňský kraj, Krajské muzeum Sokolov, občanská sdružení, MAS Český Západ, SCHKO Slavkovský les, SCHKO Český les, Hornicko-historické spolky Planá a Stříbro, mikroregiony a obce

ČESKO-BAVORSKÝ GEOPARK
BAYERISCH-BÖHMISCHER GEOPARK
CZECH-BAVARIAN GEOPARK

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

www.mzp.cz

Kouzlo geoturismu

- poznávání vývoje krajiny pomocí v krasových oblastech, jeskyních, skalních městech, kráterech, u vodopádů, zkamenělých lesů atd. s výkladem a aktivním zapojením návštěvníka
- návštěva hornických oblastí, štol a nalezišť zkamenělin a minerálů, minerálních pramenů, amatérské rýžování zlata, geocaching atd.
- poznání kulturní historie krajiny (archeoskanzeny, řemeslné dílny, místní produkty)

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

www.mzp.cz

Výzvy konceptu geoparku pro spolupráci ochrany přírody a cestovního ruchu

- propojení příroda – kultura
(v mezioborovém přístupu k výzkumu, ochranářské praxi i regionálnímu rozvoji)
- zájem správ chráněných území
o udržitelný regionální rozvoj, zejm. turismus
- zájem místních komunit o ochranu přírody a krajiny, místní pamětihodnosti
- podpora a rozvoj kulturní identity
- spolupráce ochrany přírody, památkové péče, samospráv a soukromého sektoru

Role MŽP v rámci sítí geoparků

- iniciace vzniku a garant národní sítě geoparků
- kontaktní místo pro podávání žádostí území na národní geopark, koordinace, poradní orgán
- spolupráce s koordinační jednotkou Sítě evropských geoparků
- garance environmentální osvěty a vzdělávání, ochrany a udržitelného využívání geologického dědictví
- prosazování geoparků do koncepčních materiálů a podpůrných programů na národní, evropské mezinárodní úrovni

Specifika přístupu geoparků

- výklad krajiny, umožňující turistické zhodnocení jejího dědictví
- spolupráce ochránců přírody, památkářů, vědců, marketingových pracovníků, manažerů regionálního rozvoje
- silná kultura sítě, která rychle umožňuje vývoj a předávání "know how" a proces sdílení zkušeností, využívání evropských programů, které umožňují pořádat akce a projekty nejen na evropské úrovni, ale také na úrovni jednotlivých geoparků

Příprava geoparku Vysočina

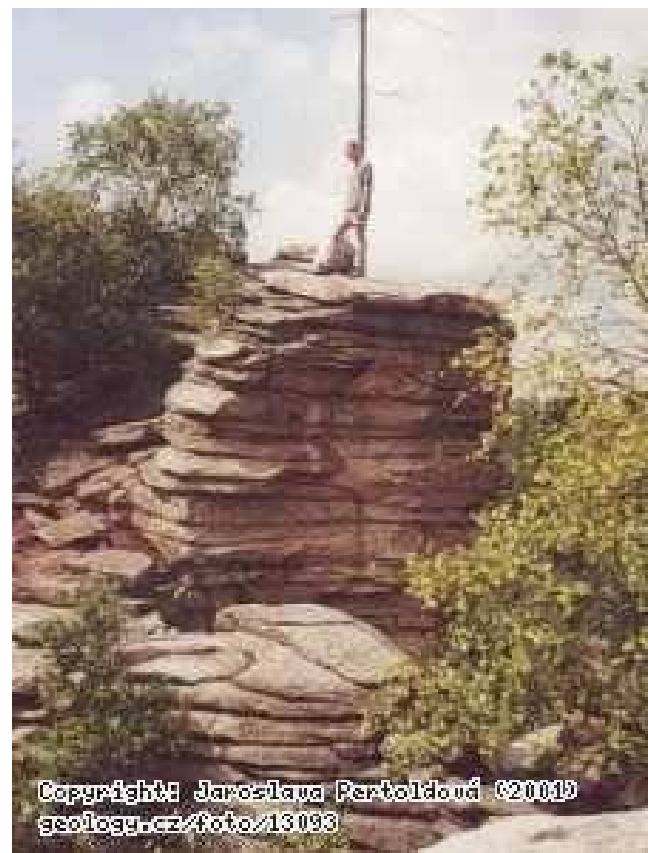
Geologie

Mrhatina

Štamberk
a
kamenné
moře

Míchova skála

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

www.mzp.cz

Příprava geoparku Vysočina

Kultura

Roštejn

Studánka Páně

Kaplička
U Karla -
Vanov

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

www.mzp.cz

Příprava geoparku Vysočina

Příroda

Řásná - Velký
pařezitý rybník

Přírodní
památká
Lukšovská

Postup k vytvoření geoparku Vysočina - **KDO**

- přípravný tým (ČGS, Mikroregion Telčsko, Lesnická a geologická fakulta)
- partnerské organizace
- „fanklub geoparku“/poradní skupina (zástupci obcí a jejich sdružení, profesních a zájmových organizací, státních úřadů, podnikatelů, ..)
- komunikační (medializační) strategie přípravy geoparku (návrh loga)

Postup k vytvoření geoparku Vysočina - CO

- návrh hranice, právní formy a jména
- návrh financování provozu geoparku
- zřízení sídla geoparku
- návrh manažerské struktury geoparku
- vytipování geotopů (geodatabáze)
- příprava atlasu atraktivit geoparku
- vypracování geoturistické mapy
- návrh manuálu výkladu javoříckého dědictví
- provést analýzu destinačního managementu

Postup k vytvoření geoparku Vysočina - **JAK**

1. Připravit strategický plán geoparku (SPG):
  - vize
  - poslání
  - analýzy
  - cíle, opatření, nástroje
  - kontrolní mechanismy
  - důraz na cestovní ruch, výzkum a interpretaci geologických a dalších krajinných hodnot regionu a zapojení veřejnosti
2. Fundraising, žádat o podporu projektu SPG
3. Připravit nominační dokumentaci

Možné aktivity geoparku Vysočina

- časopis a webová stránka geoparku
- certifikace služeb a produktů geoparku
- informační a rezervační systém
- značení geosteze, školení geoprůvodců
- týden geoparku (slavnost geoparku, trhy, hry a soutěže, výstavy, výlety, semináře, konference, dílny, kulturní akce ...)
- návštěvnické centrum, mikrogeopark
- (mezi)národní spolupráce: výměnné pobyty, společné projekty a propagace geoparků
- vědecký (geologický) výzkum

Budoucnost geoparků

- vztah lidí k přírodě, ne vyčerpávající informace (emoce, představivost, vlastní touha odhalit tajemství, dojít sám k poznání – nechat prostor pro vlastní iniciativu a úsilí)
- přírodní území nemohou být laboratořemi pod širým nebem, kde se „vyučuje příroda“, ale územími v nichž návštěvník může skrze přírodu vnímat sám sebe a „odlišnost“ prostoru mimo civilizaci, kde se necítí zajištěn a řízen jako v jeho běžném urbánním prostředí, zažívat a objevovat „ztracené“ vjemy, city

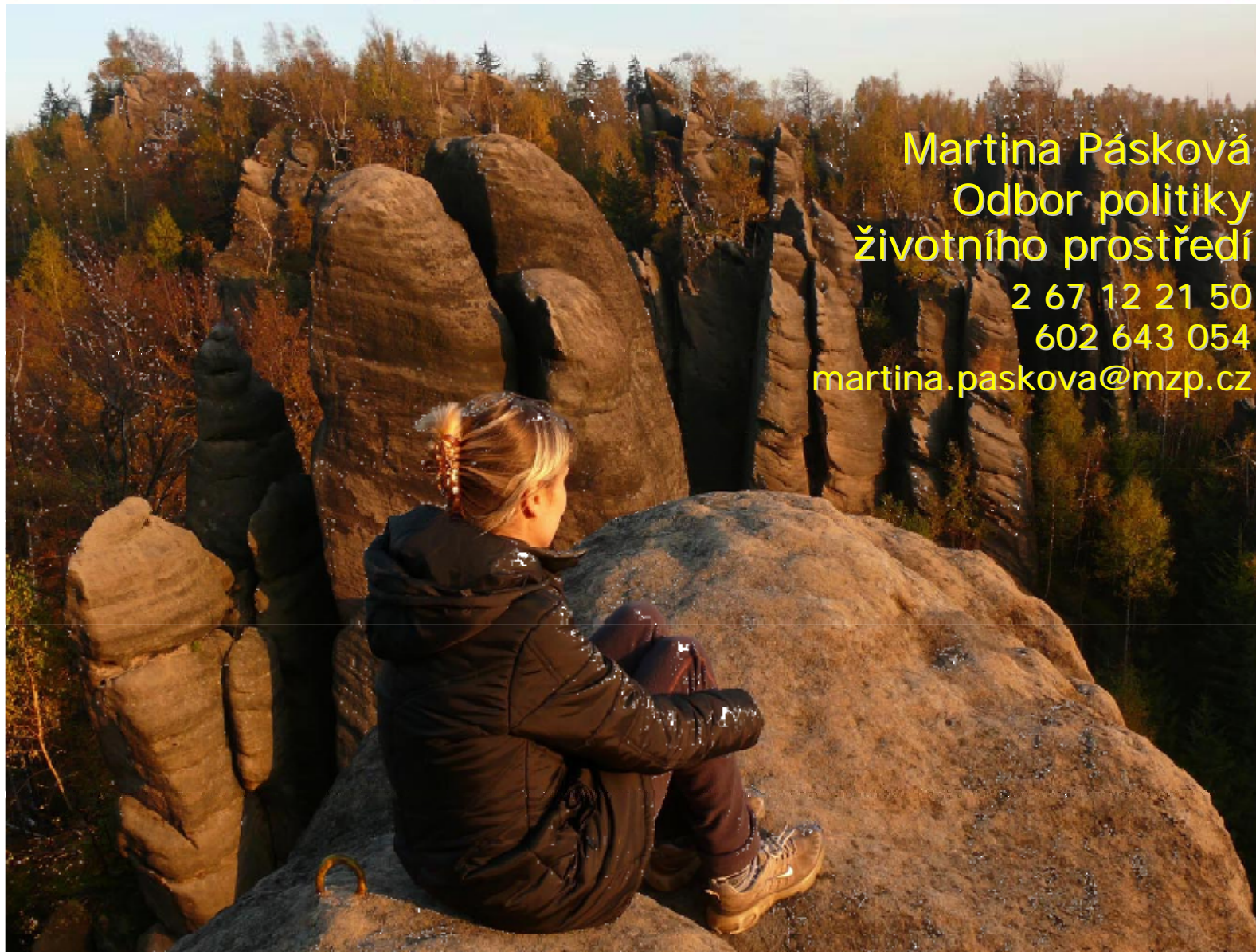

***„Rozumět něčemu, to znamená nalézt v tom něco,
co je naše,
a právě proto toto objevování sebe mimo nás je to,
co nás těší“***

(Thákur)

Martina Pásková
Odbor politiky
životního prostředí
2 67 12 21 50
602 643 054
martina.paskova@mzp.cz

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

www.mzp.cz

